

Εισαγωγή στη Συγκριτική Πολιτική

Μάθημα 5^ο: Παράδειγμα του προεδρικού συστήματος
Το πολιτικό σύστημα των Ηνωμένων Πολιτειών

Ιωάννης Παπαγεωργίου, Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, ΑΠΘ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μάθημα 5^ο

Παράδειγμα του προεδρικού συστήματος. Το πολιτικό σύστημα των Ηνωμένων Πολιτειών

Περιεχόμενα μαθήματος

1. Στατιστικά δεδομένα των Ηνωμένων Πολιτειών
2. Το πολιτικό σύστημα
3. Το συνταγματικό σύστημα
4. Προεδρικό Σύστημα.

Σκοποί μαθήματος

- Παρουσίαση των στατιστικών δεδομένων των Ηνωμένων Πολιτειών.
- Ανάλυση του πολιτικού συστήματός τους.
- Μελέτη του συνταγματικού συστήματος τους και των φεντεραλιστικών χαρακτηριστικών του.
- Προσέγγιση των κυριότερων χαρακτηριστικών του προεδρικού συστήματός τους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

1^η ενότητα

Στατιστικά δεδομένα των Ηνωμένων Πολιτειών

Στοιχεία σχετικά με τις ΗΠΑ

- Πληθυσμός (2011)
311εκ.
- Έκταση 9,6 εκ. τ.χ.
- ΑΕΠ (2011)
→ 14.999 τρις
δολάρια (1^η χώρα)
- Κατά κεφαλή ΑΕΠ
→ 48.112 δολ. (8^η
χώρα στον κόσμο).

Κατανομή πληθυσμού ανά φυλή

White persons not Hispanic	63,7%
African Americans	12.9%
American Indian and Alaska Native persons	0.9%
Asian persons	4.8%
Persons of Hispanic or Latino origin	16,4%

Προέλευση πληθυσμού ανά εθνική καταγωγή

Βρετανοί, Άγγλοι, Σκωτσέζοι	40 εκατομμύρια
Γερμανοί	50 εκατομμύρια
Ιρλανδοί	36 εκατομμύρια
Ιταλοί	18 εκατομμύρια
Πολωνοί	10 εκατομμύρια
Γάλλοι	9 εκατομμύρια

Languages spoken as mother tongues (2012)

English (only)	229 million
Spanish, incl. Creole	35 million
Chinese	2,6 million
French, incl. French Creole	1,9 million
Tagalog	1,5 million
Vietnamese	1,3 million
German	1.1 million
Korean	0,1 million

U.S.A.: territorial acquisitions

National Atlas map (circa 2005) depicting territorial acquisitions. Πηγή:

http://en.wikipedia.org/wiki/United_States_territorial_acquisitions#mediaviewer/File:UnitedStatesExpansion.png

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2^η ενότητα

Το πολιτικό σύστημα

Τα βασικά δεδομένα του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ 1/5

- Ένα νέο έθνος (melting pot).
- Ένα έθνος φυγάδων από την τυραννία.
- Ένα έθνος πιονέρων.
- The manifest destiny των ΗΠΑ.

Τα βασικά δεδομένα του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ 2/5

- Ένα νέο έθνος (melting pot)
 - Η νομιμοφροσύνη προς τη νέα πατρίδα (ο πατριωτισμός) και όχι η εθνική καταγωγή είναι σημείο αναφοράς.
 - Εύκολη πολιτογράφηση – όποιος γεννιέται στην Αμερική είναι αμερικανός.

Τα βασικά δεδομένα του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ 3/5

- Ένα έθνος φυγάδων από την τυραννία
 - Το κράτος είναι ένα αναγκαίο κακό και εξ ορισμού επικίνδυνο για την ελευθερία και
 - πρέπει να ελέγχεται από τους πολίτες.
 - Ισχύει ακόμα και σήμερα (tea party movement, libertarians).

Τα βασικά δεδομένα του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ 4/5

- Ένα έθνος πιονέρων
 - Το άτομο μόνο του θα επιτύχει ή θα αποτύχει (η σημασία της ατομικής πρωτοβουλίας)
 - Δεν περιμένω από το κράτος να με βοηθήσει – ούτε θέλω το κράτος να βοηθήσει κάποιον άλλο
 - Εγώ θα προστατεύσω τον εαυτό μου (το δικαίωμα της οπλοφορίας)

Τα βασικά δεδομένα του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ 5/5

- The manifest destiny των ΗΠΑ.
 - Η αρετή των αμερικανικών θεσμών.
 - Η αποστολή για διάδοση των θεσμών.
 - Το θείο πεπρωμένο της υλοποίησης του στόχου αυτού.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

3^η ενότητα

Το συνταγματικό σύστημα.

Το συνταγματικό σύστημα

- Το Σύνταγμα του 1787 είναι το παλαιότερο εν ισχύ Σύνταγμα στον κόσμο.
- Έχει τροποποιηθεί 27 φορές (amendments)
 - Οι 10 πρώτες → Bill of Rights.
 - 13^η → κατάργηση δουλείας.
 - 17^η → γυναικεία ψήφος.

Ο φεντεραλισμός (το ομοσπονδιακό σύστημα) 1/3

- Προέρχεται από την προσπάθεια συνδιαλλαγής 2 αντικρουόμενων θέσεων: προστασία δικαιωμάτων των 13 αποικιών από ένα ισχυρό κέντρο και προστασία των 13 αποικιών από τον εξωτερικό εχθρό (Βρετανία).
- Η σύνοδος της Φιλαδέλφειας (1787) → το πρώτο συνταγματικό κείμενο των ΗΠΑ (articles of the Confederation).
- James Madison, Alexander Hamilton, John Jay.

Ο φεντεραλισμός (το ομοσπονδιακό σύστημα) 2/3

- Η εξουσία της εκτελεστικής εξουσίας διαιρείται ως εξής:
 - Εξουσίες αποκλειστικά ασκούμενες από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση (π.χ. διεθνείς σχέσεις, νόμισμα, εμπόριο μεταξύ πολιτειών).
 - Εξουσίες που ασκούνται αποκλειστικά από πολιτείες (παιδεία, πρόνοια, αστική δικαιοσύνη, ενδοπολιτειακό εμπόριο). Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση μπορεί ωστόσο να χρηματοδοτήσει τις πολιτείες (και να θέσει όρους).

Ο φεντεραλισμός (το ομοσπονδιακό σύστημα) 3/3

- Η εξουσία της εκτελεστικής εξουσίας διαιρείται ως εξής (συνέχεια):
 - Εξουσίες που ασκούνται και από τα δύο επίπεδα (φορολογία, ποινική δικαιοσύνη).
 - Εξουσίες που απαγορεύονται στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση (περιορισμός των ατομικών ελευθεριών – 8 πρώτες τροποποιήσεις).
 - Εξουσίες που απαγορεύονται στις πολιτείες (μη διάκριση, ατομικές ελευθερίες).

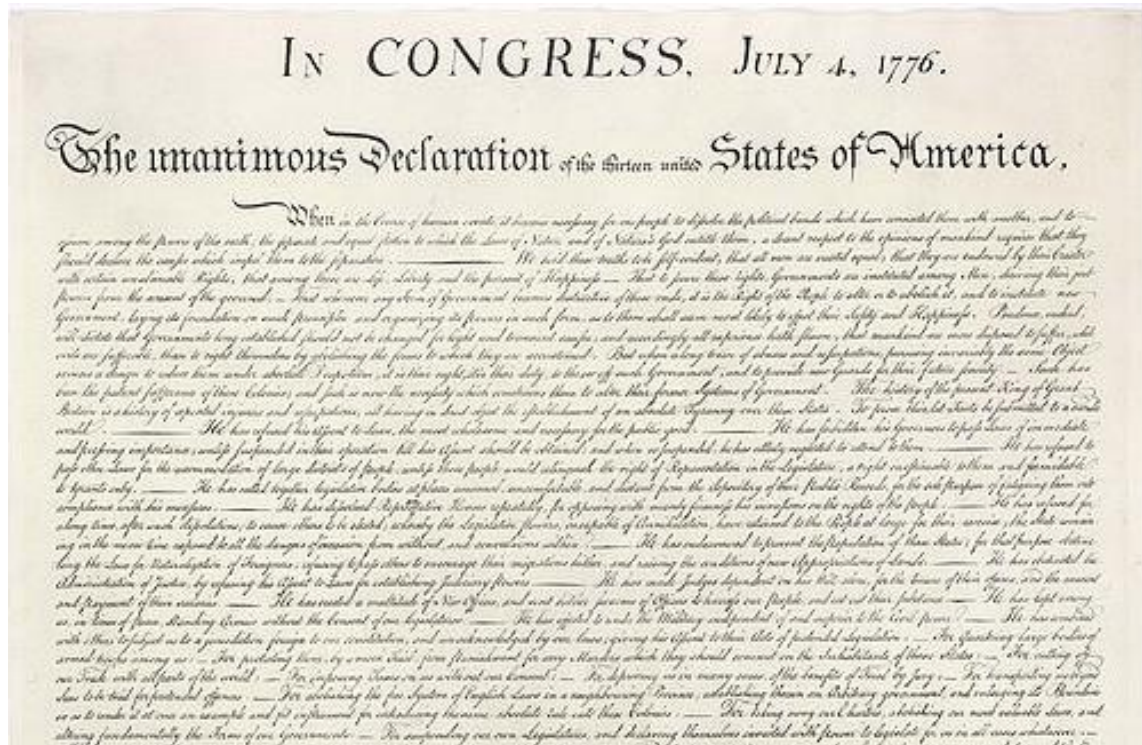

Οι στόχοι του Συντάγματος του 1787

- Ο καλύτερος τρόπος για την ενίσχυση μιας κυβέρνησης ώστε να προστατεύει τα δικαιώματα του πολίτη, χωρίς να μπορεί να τα καταπατήσει είναι η διασπορά της εξουσίας μεταξύ πολλών φορέων (της κεντρικής κυβέρνησης και των πολιτειών μέσω του ομοσπονδιακού συστήματος και μεταξύ των διαφόρων τομέων της κυβέρνησης μέσω της διάκρισης των εξουσιών).
- A divided government.

Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας

Declaration of Independence, July 4, 1776

Πηγή:

http://en.wikipedia.org/wiki/United_States_Declaration_of_Independence

Η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας

4 Ιουλίου 1776 1/2

- We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of Happiness.
- That to secure these rights, Governments are instituted among Men, deriving their just powers from the consent of the governed,

Η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας

4 Ιουλίου 1776 2/2

- That whenever any Form of Government becomes destructive of these ends, it is the Right of the People to alter or to abolish it, and to institute new Government.... Prudence, indeed, will dictate that Governments long established should not be changed for light and transient causes.... But when a long train of abuses and usurpations, pursuing invariably the same Object evinces a design to reduce them under absolute Despotism, it is their right, it is their duty, to throw off such Government, and to provide new Guards for their future security.

Σύνοδος Φιλαδέλφειας

The Declaration of Independence of the United States of America, by [Armand-Dumaresq](#), (c. 1873) which has been hanging in the [White House](#) since the late 1980s.

Πηγή: http://en.wikipedia.org/wiki/Signing_of_the_United_States_Declaration_of_Independence .

Η Διακήρυξη Ανεξαρτησίας των Πολιτειών του Νότου – 1860

- Resolved, That the union of these States rests on the equality of rights and privileges among its members, and that it is especially the duty of the Senate, which represents the States in their sovereign capacity, to resist all attempts to discriminate either in relation to person or property, so as... to give advantages to the citizens of one State which are not equally secured to those of every other State.

Τα βασικά δεδομένα του πολιτικού συστήματος των ΗΠΑ

- Διασπορά της εξουσίας.
- Περιορισμός της εξουσίας.
- Checks and balances (η εξισορρόπηση των βουλήσεων).

Οι συνέπειες στο πολιτικό σύστημα

1/3

- Διασπορά της εξουσίας
 - Ομοσπονδιακό σύστημα.
 - Διάκριση εξουσιών.

Οι συνέπειες στο πολιτικό σύστημα

2/3

- Περιορισμός της εξουσίας
 - Συνταγματική κατοχύρωση ατομικών ελευθεριών.
 - Δικαστικός έλεγχος όλων των αποφάσεων.

Οι συνέπειες στο πολιτικό σύστημα

3/3

- Checks and balances (η εξισορρόπηση των βουλήσεων).
 - Δύο νομοθετικά σώματα (Βουλή των Αντιπροσώπων και Γερουσία).
 - Δικαίωμα βέτο του προέδρου στις νομοθετικές αποφάσεις.

Το πολιτικό σύστημα

Πολιτικό σύστημα ΗΠΑ

435 μέλη της Βουλής των Αντιπροσώπων
Από 1-53 βουλευτές ανάλογα με το μέγεθος της κάθε Πολιτείας.

Εκλογικό σώμα των ΗΠΑ
Αλλά μέσω των Πολιτειών.

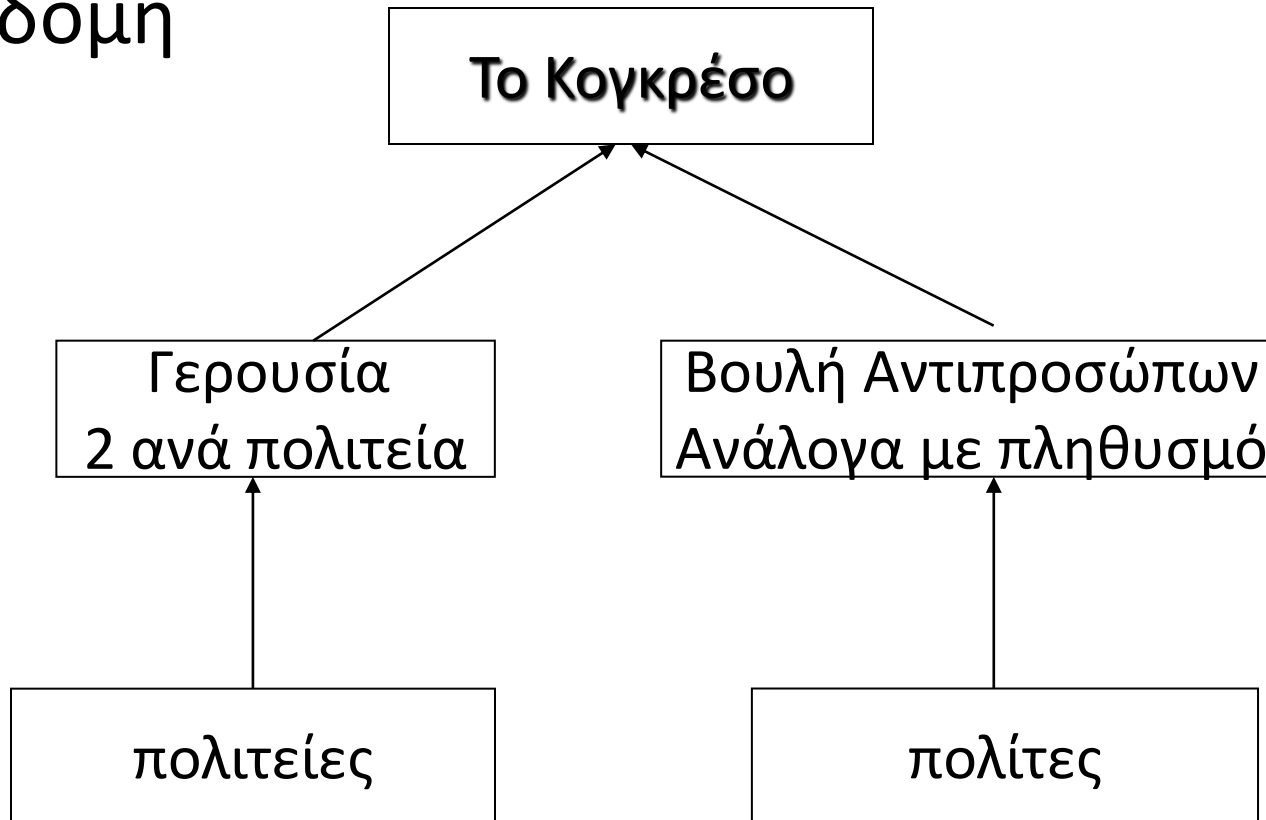
2 γεροουσιαστές

Εκλογικό σώμα της κάθε Πολιτείας.

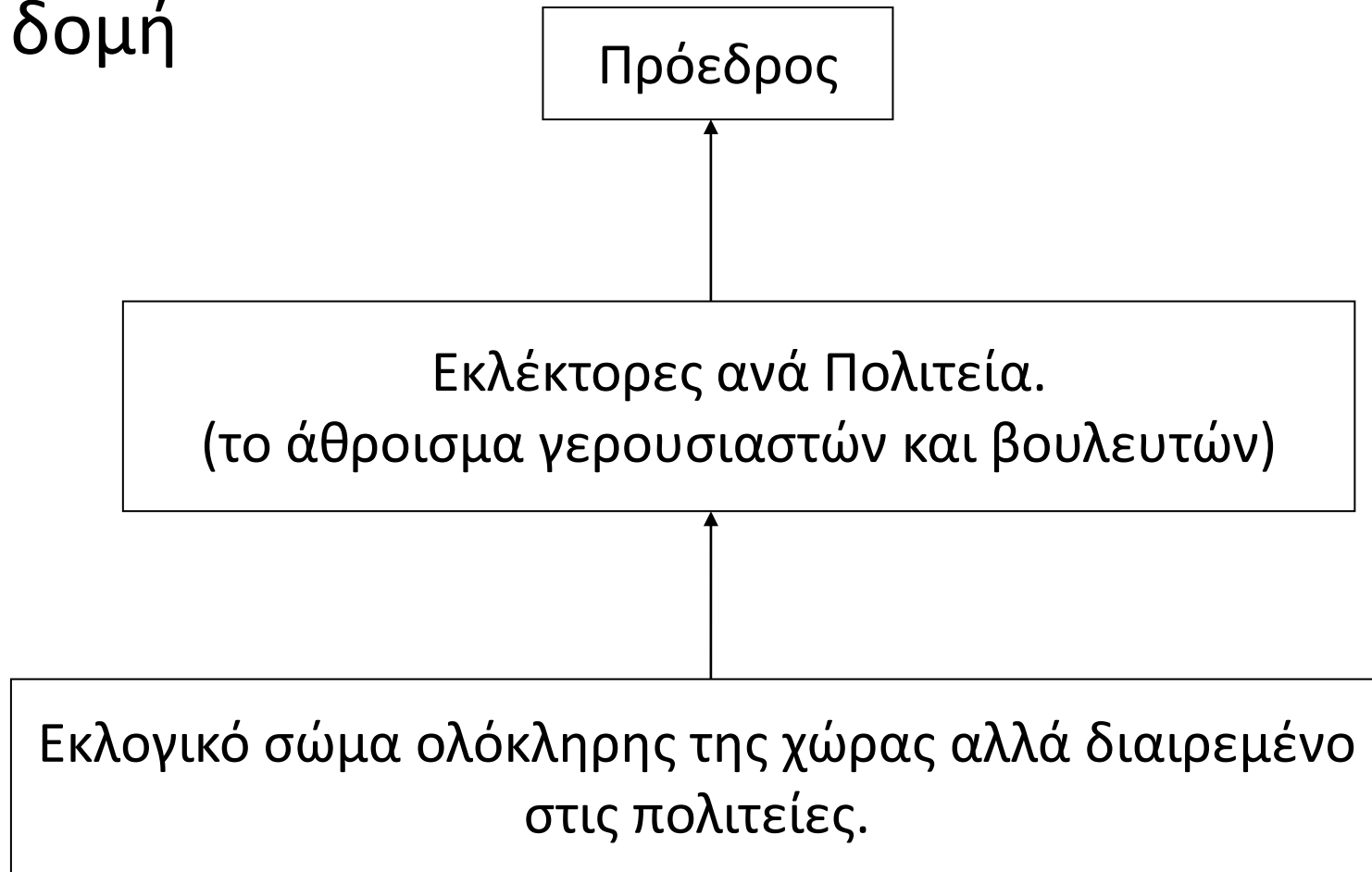
Το ομοσπονδιακό σύστημα

Η δομή

Το προεδρικό σύστημα

Η δομή

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

4^η ενότητα

Προεδρικό Σύστημα.

Ο ρόλος του Προέδρου

- Επικεφαλής του κράτους.
- Αρχηγός των ενόπλων δυνάμεων.
- Διορίζει την κυβέρνηση του που διοικεί το κράτος (administration) μέσω των Υπουργών (γραμματέων – Secretaries).
- Δεν έχει νομοθετική πρωτοβουλία. Προτείνει νόμους έμμεσα μέσω βουλευτών ή γερουσιαστών.
- Εκλέγεται για 4 έτη – ανανεώσιμα μια φορά.

Checks and balances

- Η νομοθετική αρμοδιότητα ανήκει αποκλειστικά στο Κογκρέσο και η εκτελεστική εξουσία αποκλειστικά στον πρόεδρο. Η μία δεν επεμβαίνει στην άλλη.
- Τα δύο σώματα του Κογκρέσου (η Βουλή των Αντιπροσώπων → πολίτες και η Γερουσία → πολιτείες) πρέπει να συμφωνήσουν στο ίδιο νομοθετικό κείμενο.
- Ο πρόεδρος μπορεί να θέσει βέτο σε νομοθετικές προτάσεις.
- Το Κογκρέσο μπορεί να παραπέμψει τον Πρόεδρο (impeachment).
- Το Ανώτατο Δικαστήριο μπορεί να απορρίψει νομοθετικές ή εκτελεστικές αποφάσεις ως αντισυνταγματικές.

Το κομματικό σύστημα

- Καθαρός δικομματισμός
 - Δημοκρατικό Κόμμα
 - Ρεπουμπλικανικό Κόμμα.
- Εξαιρετικά χαμηλή εκλογική παρουσία τρίτων κομμάτων.

Το κομματικό σύστημα – χαρακτηριστικά κομμάτων 1/2

- Χαλαρή κεντρική δομή και χαμηλή εσωτερική ενότητα.
- Ασαφές ιδεολογικό πλαίσιο.
- Οι ιδεολογικές διαφορές διατρέχουν εγκάρσια τα πολιτικά κόμματα (δεν υπάρχει Αριστερά και Δεξιά).
- Δεν υπάρχει κομματικός ηγέτης → ο de facto ηγέτης του κόμματος είναι ο υποψήφιος πρόεδρος, αλλά η κομματική του ισχύς δεν έχει σχέση με την αντίστοιχη των ευρωπαϊών κομματικών ηγετών.
- Μαζική παρουσία μελών κόμματος χωρίς ωστόσο τις δεσμεύσεις των μελών κομμάτων στην Ευρώπη.

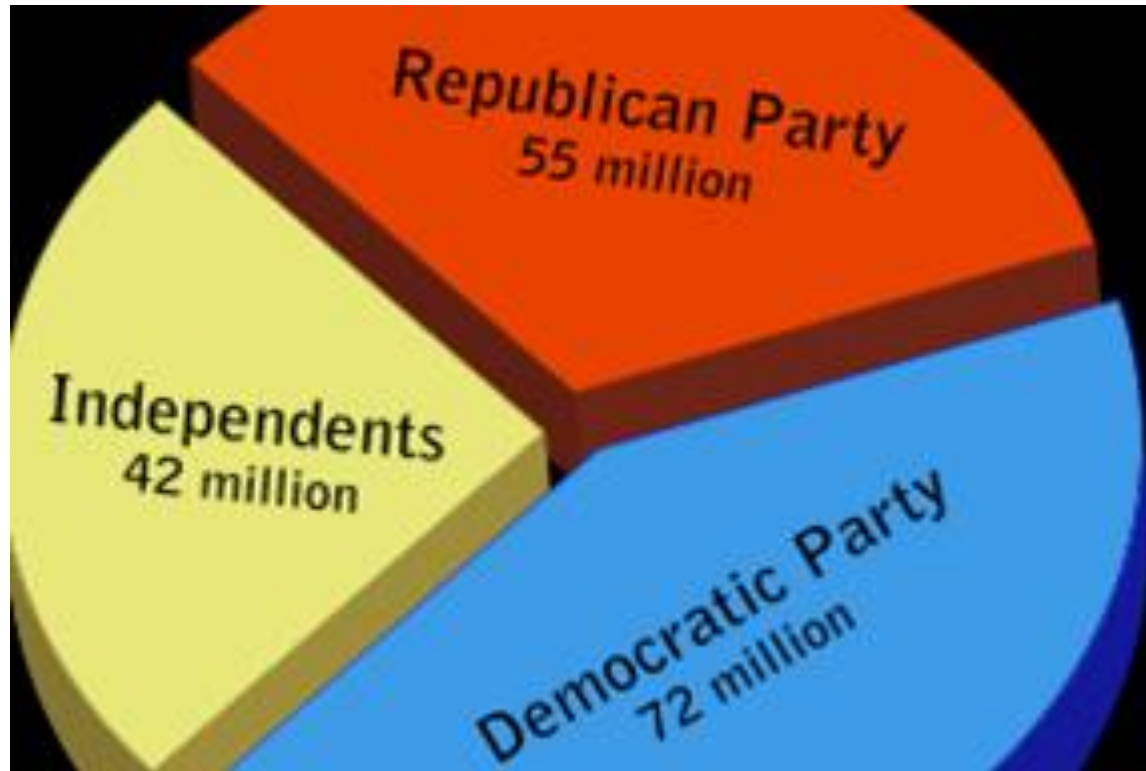

Το κομματικό σύστημα – χαρακτηριστικά κομμάτων 2/2

- Δεν υπάρχει κομματική πειθαρχία.
- Ανυπαρξία κομμάτων έξω από τις προεκλογικές περιόδους.
- Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των αμερικανικών κομμάτων: οι προκριματικές εκλογές (primaries).
 - Ανοικτές προκριματικές εκλογές (μετέχουν όλοι οι πολίτες που το επιθυμούν).
 - Κλειστές προκριματικές εκλογές (μετέχουν όσοι είναι καταχωρημένοι ως μέλη του κόμματος).

Κομματική ταυτότητα ΗΠΑ 2007

Πηγή:

<http://www.slideshare.net/mandrewmartin/building-blocks-of-scientific-research>

Εκλογική συμμετοχή 1/3

Year	Voter turnout	Total vote	Registration	VAP turnout	Voting age population	Population
2014		81.687.059		33.24%	245.712.915	318.892.103
2012	67.95%	131.590.825	193.653.908	54.62%	240.926.957	312.780.968
2010	41.59%	90.682.968	218.054.301	38.46%	235.809.266	308.282.053
2008	64.36%	122.586.293	190.461.401	57.45%	213.382.000	303.824.640
2006	47.52%	82.121.411	172.805.006	37.32%	220.043.054	298.444.215
2004	68.75%	121.862.329	177.265.030	56.66%	215.080.198	293.027.571
2002	45.31%	73.844.526	162.993.315	35.09%	210.464.504	278.058.881
2000	63.76%	99.738.383	156.421.311	46.62%	213.954.023	284.970.789
1998	51.55%	73.117.022	141.850.558	34.74%	210.446.120	280.298.524

Πηγή: The table shows the statistics from recent elections in United States.
<http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?CountryCode=US> . © International
Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA)

Εκλογική συμμετοχή 2/3

Year	Voter turnout	Total vote	Registration	VAP turnout	Voting age population	Population
1996	65.97%	96.456.345	146.211.960	49.08%	196.511.000	265.679.000
1994	57.64%	75.105.860	130.292.822	38.78%	193.650.000	262.090.745
1992	78.02%	104.405.155	133.821.178	55.09%	189.529.000	255.407.000
1990	56.03%	67.859.189	121.105.630	36.52%	185.812.000	248.709.873
1988	72.48%	91.594.693	126.379.628	50.11%	182.778.000	245.057.000
1986	54.89%	64.991.128	118.399.984	36.40%	178.566.000	239.529.693
1984	74.63%	92.652.680	124.150.614	53.11%	174.466.000	236.681.000
1982	61.10%	67.615.576	110.671.225	39.79%	169.938.000	233.697.676
1980	76.53%	86.515.221	113.043.734	52.56%	164.597.000	227.738.000

Πηγή: The table shows the statistics from recent elections in United States.
<http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?CountryCode=US> . © International
Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA)

Εκλογική συμμετοχή 3/3

Year	Voter turnout	Total vote	Registration	VAP turnout	Voting age population	Population
1978	57.04%	58.917.938	103.291.265	37.20%	158.373.000	221.537.514
1976	77.64%	81.555.789	105.037.989	53.55%	152.309.190	218.035.000
1974	58.15%	55.943.834	96.199.020	38.23%	146.336.000	214.305.134
1972	79.85%	77.718.554	97.328.541	55.21%	140.776.000	208.840.000
1970	70.32%	58.014.338	82.496.747	46.60%	124.498.000	203.211.926
1968	89.66%	73.211.875	81.658.180	60.84%	120.328.186	200.710.000
1966		56.188.046		48.38%	116.132.000	197.730.744
1964		70.644.592		61.92%	114.090.000	192.119.000
1962		53.141.227		47.27%	112.423.000	186.512.143
1960		68.838.204		63.06%	109.159.000	180.684.000

Πηγή: The table shows the statistics from recent elections in United States.

<http://www.idea.int/vt/countryview.cfm?CountryCode=US> . © International Institute for Democracy and Electoral Assistance (IDEA)

Ο ρόλος του Ανώτατου Δικαστηρίου

- Ο τελικός κριτής της συνταγματικότητας των νόμων.
- Ο τελικός ρυθμιστής της σχέσης πολιτών-κράτους και πολιτειών – ομοσπονδίας.
- Η πολιτική σημασία του για την ερμηνεία του Συντάγματος
 - Dred Scott v. Sandford.
 - Martin v. Hunter's Lessee.
 - Brown v. Board of Education.
 - Roe v. Wade.

Τα μεγάλα εκκρεμή ζητήματα στο πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ

- Ατομικές ελευθερίες < -- > κρατική ασφάλεια (Patriot Act, Guantanamo).
- Ενσωμάτωση (melting pot or patchwork quilt?) → η πρόκληση των Λατίνος στην αγγλοσαξωνική Αμερική.
- Ανισότητες → Αφρο-αμερικανοί, η αύξηση της φτώχειας.
- Ο ρόλος του κράτους → νόμος για την υγεία.
- Ο ρόλος των ΗΠΑ στον κόσμο → Ιράκ.
- Το χρέος και η θέση του δολαρίου → Κίνα.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ιωάννης Παπαγεωργίου. «Εισαγωγή στη Συγκριτική Πολιτική. Το πολιτικό σύστημα των Ηνωμένων Πολιτειών. Το παράδειγμα του προεδρικού συστήματος». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.auth.gr/courses/OCRS229/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος 5^{ου} Μαθήματος

Επεξεργασία: Γαβριέλα Λ. Μαζαράκη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την 2^η έκδοση βίντεο .

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση 1^η διαθέσιμη εδώ.

<http://www.polsci.auth.gr/index.php?lang=el&rm=2&mn=15&csid=%CE%9A%CE%A50201>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

